

Prima instanță: Judecătoria Rîșcani, mun.Chișinău (V. Jomiru-Niculiță)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, Iu. Cimpoi, A. Miniciuna)

DECIZIE

26 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței:

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Olga Rîșneanu împotriva încheierii din 14 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ana Bezrucico împotriva Olgăi Rîșneanu cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 20 iulie 2015, Ana Bezrucico a depus cerere de chemare în judecată împotriva Olgăi Rîșneanu solicitând încasarea datoriei în mărime de 16000 lei, penalității în mărime de 28800 lei, dobânzii de întârziere în mărime de 2278,11 lei și a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 1412, 34 lei și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 1500 lei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la data de 21 iulie 2013 a încheiat cu Olga Rîșneanu contractul de locațiune nr.21/07, conform căruia s-a transmis Olgăi Rîșneanu spațiul comercial cu suprafața de 83,8 m.p., amplasat în or. Lipcani, str. Frunze, nr. 12, contra chiriei lunare, pentru folosirea și posesia bunului, în mărime de 2000 lei. Plata chiriei urma a fi efectuată nu mai târziu de data de 10 pentru luna curentă, conform pct. 4.2 al contractului de locațiune.

Conform pct.3 al contractului de locațiune, contractul a fost încheiat pentru perioada 21 iulie 2013 - 21 iulie 2014.

Susține reclamanta că, pârâta a recepționat bunul imobil și s-a folosit de acesta în modul corespunzător, însă, a achitat chiria numai pentru 2 luni. Ca rezultat al neachitării datoriei la plata chiriei pentru spațiul comercial, pârâta a acumulat o datorie în mărime de 16000 lei.

Declară că, pct.5.2 al contractului prevede plata penalității de întârziere de 1% pentru fiecare zi de întârziere și rezilierea contractului cu evacuarea silită a chiriașului.

De asemenea, indică că pârâta urmează a achita și dobânda de întârziere în mărime de 2278,11 lei, rezultând din prevederile art. art.585, 619 Cod civil.

Menționează că, întru soluționarea litigiului pe cale amiabilă, la data de 14 august 2014, prin somație, a solicitat achitarea sumei datoriei acumulate în termen de 10 zile. Însă, somația a rămas fără răspuns.

Prin hotărârea din 28 martie 2016 a judecătorei Râșcani, mun.Chișinău s-a admis acțiunea depusă de Ana Bezrucico și s-a încasat de la Olga Rîșneanu în beneficiul Anei Bezrucico datoria în sumă de 16000 lei, penalitatea în mărime de 28800 lei, dobânda de întârziere în mărime de 2278,11 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 2912, 34 lei.

La data de 28 aprilie 2016, Olga Rîșneanu a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii cu remiterea pricinii la judecare.

Prin încheierea din 08 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Olga Rîșneanu și s-a oferit termen pentru prezentarea dovezii plății taxei de stat la depunerea apelului în mărime de 2184, 25 lei și apelul motivat până la ședința de judecată stabilită pentru data de 01 iulie 2016 ora 10:00.

Prin încheierea din 14 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit Olgăi Rîșneanu cererea de apel depusă împotriva hotărârii din 28 martie 2016 a judecătorei Râșcani, mun.Chișinău, ca fiind nemotivată și netimbrată.

La data de 26 septembrie 2016, Olga Rîșneanu a declarat recurs împotriva încheierii din 14 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia, cu restituirea pricinii pentru judecarea apelului.

În motivarea recursului s-a invocat că încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel și s-a acordat termen pentru înlăturarea neajunsurilor nu i-a fost adusă la cunoștință.

Menționează că, la data de 12 septembrie 2016, reprezentantul său a făcut cunoștință cu materialele cauzei și urma să prezinte cererea de apel motivată în ședința de judecată din 14 septembrie 2016 ora 10:00. Însă, la data respectivă, din motive de sănătate, avocatul său nu s-a prezentat, despre ce a informat instanța de apel în ședința de judecată din 14 septembrie 2016 și a solicitat amânarea ședinței de judecată. Instanța de apel deliberând a emis încheiere de restituire a apelului, fără a lua în considerare circumstanțele expuse.

Consideră că, i se îngrădește dreptul de acces la justiție, or, în prima instanță nu a participat la examinarea pricinii și nici nu a cunoscut despre examinarea litigiului, deoarece nu locuiește la adresa indicată, acolo păstrându-și doar viza de domiciliu. Examinarea apelului nu a fost posibilă din motive independente de voința sa.

Opinează că, instanța de apel nu a luat în considerare și garanția oferită de lege prin care se asigură egalitatea părților în drepturile procedurale, or, rezultând din prevederile art.26 Cod de procedură civilă, egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una din părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Reiterează că, prin încheierea contestată i-a fost încălcat grav dreptul de acces liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, garantat atât art.20 al Constituției Republicii Moldova, cât și actele normative internaționale, la care Republica Moldova este parte, inclusiv și art.6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Principiul egalității armelor în procesul în cauză nu a fost respectat. CEDO abordează problema accesului liber la justiție, precum și egalitatea părților în proces și nu admite încălcarea principiilor contradictorialității și egalității.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Curtea de Apel Chișinău a adoptat încheierea contestată la data de 14 septembrie 2016, iar recursul a fost declarat de Olga Rîșneanu la data de 26 septembrie 2016, ceea ce denotă că este în termen.

Examinând temeiurile recursului, în raport cu materialele pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Olga Rîșneanu neîntemeiat și pasibil de a fi respins, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

În conformitate cu art. 368 alin. (1) Codul de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. a) Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin.(1).

Materialele pricinii atestă că prin încheierea din 08 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Olga Rîșneanu și s-a oferit termen pentru prezentarea dovezii plății taxei de stat la depunerea apelului în mărime de 2184, 25 lei și apelul motivat până la ședința de judecată stabilită pentru data de 01 iulie 2016 ora 10:00 (f.d.54).

La caz, Colegiul reiterează prevederile art. 368 alin.(1) Cod de procedură civilă, care stipulează oportunitatea acordării apelantului unui termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Colegiul reține că legislația în vigoare nu stabilește un termen expres pentru înlăturarea neajunsurilor, dar se presupune a fi un termen rezonabil și suficient pentru apelant pentru a efectua anumite acțiuni procesuale prealabil desfășurării ședinței de examinare a cererii de apel.

În conformitate cu art. 110 Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În conformitate cu art. 113 alin. (1) Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează o dată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța judecătorească (judecător).

Colegiul apreciază ca fiind neîntemeiat argumentul recurenteii precum că încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel și s-a oferit termen pentru înlăturarea neajunsurilor nu i s-a adus la cunoștință.

În acest sens, Colegiul remarcă că încheierea instanței de apel din 08 iunie 2016 prin care nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Olga Rîșneanu împotriva hotărârii din 28 martie 2016 a judecătoriei Râșcani, mun.Chișinău, a fost expediată apelantei la data de 09 iunie 2016, atât la adresa din mun.Chișinău, str. Prigoreni, 5/1, ap.33, cât și la adresa din mun.Chișinău, str. Florilor, 34/1, ap.11 (f.d.85).

Tot aici, este de menționat încheierea expediată la adresa din mun.Chișinău, str. Florilor, 34/1, ap.11, a fost remisă instanței de apel cu mențiunea pe plic „necunoscut” (f.d.57-58).

Astfel, ședința de judecată stabilită de instanța de apel pentru data de 01 iulie 2016 ora 10:00 s-a amânat din motivul neprezenței părților, iar examinarea pricinii a fost stabilită pentru 14 septembrie 2016 ora 10:00, cu dispunerea înștiințării repetate (f.d.60).

Colegiul menționează că înștiințările despre data ședinței de judecată din 14 septembrie 2016 ora 10:00, la care a fost anexată o copie a încheierii din 08 iunie 2016, la fel, au fost expediate apelantei Olga Rîșneanu atât la adresa din mun.Chișinău, str. Prigoreni, 5/1, ap.33, cât și la adresa din mun.Chișinău, str. Florilor, 34/1, ap.11, ambele fiind remise cu mențiunea pe plic „nereclamat” (f.d.63-66).

La caz, Colegiul relevă că apelanta Olga Rîșneanu în cererea de apel depusă la data de 28 aprilie 2016, a indicat ca adresă de domiciliu - mun.Chișinău, str. Prigoreni, 5/1, ap.33 (f.d.49).

Concomitent Colegiul reține că apelanta/recurenta Olga Rîșneanu în cadrul ședinței de judecată din 14 septembrie 2016, la întrebarea instanței a declarat că nu a locuit la adresa indicată și nu a recepționat careva scrisori, însă, a locuit la Briceni și a cunoscut despre existența litigiului (f.d.72).

În aceste sens, Colegiul reliefă că în cazul schimbării domiciliului, era de obligația apelantei/recurenteii Olga Rîșneanu de a informa instanța de judecată și partea adversă.

Or, în conformitate cu art. 107 Cod de procedură civilă, dacă își schimbă domiciliul sau sediul după pornirea procesului, partea sau reprezentantul este obligat să comunice instanței, prin cerere, noua adresă, iar părții adverse prin scrisoare recomandată, a cărei recipisă se depune la dosar o dată cu cererea. În lipsa unei astfel de comunicări, citația sau înștiințarea se trimite la ultima adresă cunoscută instanței și se consideră înmănată chiar dacă destinatarul nu mai locuiește acolo.

În atare circumstanțe, Colegiul reiterează că argumentul recurenței precum că încheierea prin care nu i s-a dat curs cererii de apel și s-a oferit termen pentru înlăturarea neajunsurilor nu i s-a adus la cunoștință nu poate fi reținut, deoarece însăși apelanta Olga Rîșneanu a indicat ca adresă de domiciliu - mun.Chișinău, str. Prigoreni, 5/1, ap.33, deoarece careva confirmări care să ateste contrariul la materialele pricinii lipsesc.

De asemenea, Colegiul ia în considerare și faptul că recurenta indică că reprezentantul său a luat cunoștință de materialele cauzei la data de 12 septembrie 2016, ceea ce se confirmă și prin declarația întocmită la data de 12 septembrie 2016 de avocatul Ludmila Armanu-Ghemu –reprezentantul părții Olga Rîșneanu, în bază de mandat cu împuternicirile prevăzute de art. 81 Cod de procedură civilă și în contractul de asistență juridică (f.d.67-68).

Prin urmare, însăși recurenta a menționat că reprezentantul său a luat cunoștință de materialele cauzei, ceea ce denotă că a cunoscut și despre existența încheierii prin care nu i s-a dat curs cererii de apel depuse împotriva hotărârii din 28 martie 2016 a judecătoriei Râșcani, mun.Chișinău și i s-a acordat termen pentru prezentarea dovezii plății taxei de stat și apelul motivat.

Astfel, în contextul prevederilor art. 75 alin. (4) Cod de procedură civilă, actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că apelanta nu a depus cererea de apel motivată și nu a prezentat dovada plății taxei de stat nici după data de 12 septembrie 2016 când reprezentantul său a luat cunoștință de materialele cauzei, inclusiv și de încheierea din 08 iunie 2016 a instanței de apel prin care nu s-a dat curs cererii de apel.

Tot aici, este de menționat că certificatul medical prezentat pe numele avocatului Ludmila Armanu-Ghemu este datat cu 14 septembrie 2016 (f.d.83).

Astfel, cu referire la argumentul recurentului precum că reprezentantul său, din motive de sănătate, a fost în imposibilitate de a se prezenta în ședința de judecată din 14 septembrie 2016 când urma și să prezinte apelul motivat, Colegiul menționează că neprezența reprezentantului nu exclude obligația apelantei de a se conforma prevederilor legale, la caz, să prezinte dovada plății taxei de stat și apelul motivat.

La caz, Colegiul apreciază ca fiind justă ipoteza instanței de apel precum că amânarea ședinței de judecată deja s-a dispus la data de 01 iulie 2016 din motivul neremiterii avizului de recepție a încheierii din 08 iunie 2016 și o nouă amânare la această etapă nu poate fi admisă, în condițiile când apelanta declarând apel la data de 28 aprilie 2016 a avut un termen mai mult *ca* rezonabil pentru înlăturarea neajunsurilor admise la depunerea cererii de apel.

Mai mult, Colegiul precizează că în condițiile legii neajunsurile actului procedural, în speță, prezentarea apelului motivat și dovada plății taxei de stat - neajunsuri admise la depunerea cererii de apel, puteau fi înlăturate până la termenul indicat de instanța de judecată sau cel târziu până la prima ședință de judecată când instanța și urmează să se expună asupra restituirii cererii de apel.

În speță, neconformarea apelantei prevederilor legale a dus la restituirea cererii

de apel depuse împotriva hotărârii din 28 martie 2016 a judecătoreii Râșcani, mun. Chișinău, ca fiind nemotivată și netimbrată, prin încheierea din 14 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, rezultând din prevederile art. 369 alin. (1) lit. a) Codul de procedură civilă (f.d.74-75).

Instanța de recurs reiterează că Olga Rîșneanu a depus apelul nemotivat la data de 28 aprilie 2016, însă, obligația apelantului de a prezenta cererea de apel cu motivele de fapt și de drept și, după caz, dovada plății taxei de stat rezultă din prevederile art. 365 Cod de procedură civilă.

Tot aici, este de menționat că la exercitarea căii de atac – apelul, persoanele în drept să declare apel, dispun de anumite drepturi și obligații, însă, în speță, apelanta a ignorat obligațiile sale procedurale.

Prin urmare, Colegiul conchide că apelanta Olga Rîșneanu a avut suficient termen pentru înlăturarea neajunsurilor, deoarece obligația sa de a se conforma prevederilor legale la depunerea cererii de apel rezultă din art. 365 Cod de procedură civilă. La caz, apelanta Olga Rîșneanu a exercitat calea de atac - apelul la data de 28 aprilie 2016, însă, încheierea prin care s-a restituit cererea de apel ca fiind nemotivată și netimbrată a fost adoptată la data de 14 septembrie 2016.

Întru susținerea celor expuse, Colegiul notează că prin prisma art.6 CEDO, accesul liber la justiție implică și obligația din partea justițiabilului de a se folosi cu bună credință de drepturile sale procedurale și a da dovadă de diligență în realizarea acestora. Însă, nerealizarea drepturilor procedurale de către justițiabili în condițiile și termenele stabilite de lege nu poate fi calificată ca o îngrijărire a accesului la justiție garantat de art. 6 CEDO și art. 20 al Constituției Republicii Moldova, cu atât mai mult nu poate fi invocat nici încălcarea dreptului la un proces echitabil, în condițiile când însăși inacțiunile apelantei/recurentei Olga Rîșneanu au dus la restituirea cererii de apel din motivul neînlăturării neajunsurilor admise la depunerea acesteia.

CEDO reamintește că art. 6 § 1 garantează fiecărei persoane dreptul ca o instanță să se pronunțe asupra oricărei contestații cu privire la drepturile și obligațiilor sale cu caracter civil, dar că acest drept nu este absolut și poate fi supus unor limitări admise implicit, în special cu privire la condițiile de admisibilitate a unei căi de atac, deoarece aceasta presupune prin însăși natura sa o reglementare din partea statului, statul beneficiind de o anumită marjă de apreciere în această privință. În plus, astfel de limitări sunt conforme art. 6 § 1 din convenție în cazul în care urmăresc un scop legitim și în cazul în care există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (*Yagtzilar și alții împotriva Greciei*, nr. 41727/98, *Lungoci împotriva României*, nr. 62710/00, 26 ianuarie 2006).

În această ordine de idei, Colegiul remarcă că Olga Rîșneanu, fiind conștientă de depunerea la data de 28 aprilie 2016 a cererii de apel nemotivate și cunoscând despre necesitatea prezentării apelului motivat și dovada plății taxei de stat întru realizarea drepturilor sale, avea obligația de a întreprinde măsurile necesare de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini cerințele legale, fapt, însă, eludat de către aceasta, ceea ce a generat restituirea cererii de apel.

Mai mult, reglementările privind condițiile și termenele care trebuie respectate pentru a formula un recurs au ca scop să asigure o bună administrare a justiției și

respectarea, în special, a principiului securității juridice.

În consecință, Colegiul reiterează că prin încheierea din 08 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, apelantei Olga Rîșneanu nu i s-a acordat decât un termen suplimentar pentru prezentarea apelului motivat și plata taxei de stat până la data de 01 iulie 2016, care a fost prelungit până la data de 14 septembrie 2016 rezultând din neprezența părților în ședința de judecată din 01 iulie 2016, fapt corect reținut și de instanța de apel.

La acest capitol, Colegiul menționează că legislația în vigoare obligă apelantul la depunerea cererii de apel de a indica motivele de fapt și de drept pe care își întemeiază apelul și respectiv prezentarea dovezii plății taxei de stat. Or, art. 365 alin.(1) lit.d), (4) Cod de procedură civilă statuează că în cererea de apel se indică motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul și că la cererea de apel se anexează dovada de plată a taxei de stat dacă apelul se impune cu taxă.

Sub acest aspect și ținând cont de faptul că indicațiile instanței de apel conform încheierii din 08 iunie 2016 privind prezentarea apelului motivat și dovada plății taxei de stat nu au fost executate în termen, Colegiul relevă că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea din 14 septembrie 2016 privind restituirea cererii de apel, este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, având în vedere și obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

Mai mult, Colegiul decelează că recurenta nu a dat dovadă de diligență și bună credință în realizarea drepturilor sale, ca ulterior să invoce încălcarea acestora, în condițiile când personal nu și-a realizat drepturile, iar art. 56 alin.(3), art. 61 alin. (1) Cod de procedură civilă obligă părțile de a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale.

De asemenea, Colegiul consideră irelevantă invocarea de către recurentă a încălcării principiului egalității părților în drepturile procedurale garantat de art.26 alin.(4) Cod de procedură civilă, deoarece instanța de apel a creat posibilități egale, suficiente și adecvate în folosirea mijloacelor procedurale întru susținerea poziției ambelor părți și nu a defavorizat nici o parte.

Or, în conformitate cu art. 27 alin.(1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

În această ordine de idei, Colegiul conchide că argumentele invocate în cererea de recurs, indică direct la nerespectarea de apelantă/recurentă a drepturilor sale procedurale și eschivarea de la îndeplinirea actelor de procedură, în măsura stabilită de normele de drept procedural și nu pot fi acceptate de către instanța de recurs în vederea casării actului judecătoresc contestat.

Din considerentele enunțate și având în vedere faptul că încheierea privind restituirea Olgăi Rîșneanu a cererii de apel depuse împotriva hotărârii din 28 martie 2016 a Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău ca fiind depusă nemotivată și netimbrată, este întemeiată și adoptată cu respectarea cadrului legal, iar argumentele invocate de

către recurent nu sunt justificate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Olga Rîșneanu, cu menținerea încheierii din 14 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Olga Rîșneanu.

Se menține încheierea din 14 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ana Bezrucico împotriva Olgăi Rîșneanu cu privire la încasarea datoriei, penalității de întârziere, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadi

Oleg Sternioală